

FYLAKRA

**maandblad
rond de
utrechtse
fysika**

JAARGANG 26, nummer 5

FYLAKRA wordt uitgegeven door de vakgroepen en afdelingen van de natuurkunde aan de Rijksuniversiteit Utrecht.

26e jaargang, nummer 5 november 1982.

Redactie: H.L. Buerman, G.J. Hooijman, G. Nienhuis,
A. van Nieuwpoort, P. de Wit.

Typewerk: Linda Puik, Anja Wichman, Monique Fokke,
Corine Lamberts e.a.

foto's: OMI

Drukwerk: huisdrukkerij Transitorium I.

FYLA KRA

Deze vijfde editie van FYLAKRA in het jaar 1982 begint met de publicatie van een brief, die het Bestuur aan alle medewerkers zond en waarin werd medegedeeld dat "een voornemen tot reorganisatie" aan het College van Bestuur was gemeld.

Deze brief is slechts het begin van een stroom van mededelingen en informaties; de redactie zal trachten de lezers zoveel mogelijk op de hoogte te houden.

Aandacht wordt voorts besteed aan de komende (75e) verjaardag van Wouters en het overlijden van Houtgast. Redacteur Hooijman belicht wederom leven en werken van een bekend geleerde; dit keer Werner von Siemens. Piet de Wit, onze parlementair verslaggever, bezocht enige subfaculteitsraad vergaderingen en doet daarvan, op de hem bekende wijze, verslag.

De uitkering volgens de interimregeling ziektekosten is nogal gewijzigd; de afdeling personele zaken schreef daarover een korte verhandeling.

De (zeer) oplettende lezer zal bemerkt hebben dat ook in dit nummer van FYLAKRA enig bericht van /over het komende st. Nicolaas colloquium ontbreekt.

Zouden Sint en zijn knechten wel komen?

Tot op heden is er van enige P.R. activiteit weinig of niets te merken.

Bezuiniging of luiheid??

Op 25 november a.s. zullen we het wel merken.

U komt toch ook? 25.11.'82: 15.00 uur. Transitorium I.

We hebben in ons vorig nummer vermeld dat prof. Blasse op 2 juli j.l. werd benoemd tot lid van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen.

We vernamen eerst onlangs dat deze eer ook aan prof. G. 't Hooft te beurt is gevallen. Onze gelukwensen en excuses, de laatsten onder het motto: "Aan een boom zo vol geladen...."

INGEKOMEN STUK.

Rijksuniversiteit Utrecht

Bureau van de subfaculteit der natuur- en sterrenkunde

Princetonplein 5
Postbus 80.000
3508 TA Utrecht
Telefoon 030-53

2958

Aan de leden van de Subfaculteitsraad
en aan alle medewerkers van de
Subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde.

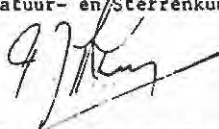
Datum 26 oktober 1982
Uw kenmerk
Oms kenmerk Z/TH/82.999
Onderwerp

Met deze brief stelt het bestuur u ervan op de hoogte, dat het een voornemen tot reorganisatie aan het CvB heeft gemeld. Een copie van de betreffende brief waarin ook de redenen voor deze aanmelding vermeld zijn is bijgesloten.

Reorganisatie is een proces, dat moet verlopen volgens zeer nauwkeurig omschreven regels en richtlijnen. Deze regels en richtlijnen staan beschreven in een "Reorganisatie nota". Op het secretariaat van uw vakgroep of afdeling ligt een exemplaar van deze nota ter inzage.

Personeelsproblemen kunnen vaak op meer dan één manier worden opgelost. Er zijn oplossingen (bv. minder gaan werken, een fonds vormen) die berusten op de vrijwillige medewerking van personeelsleden. Het bestuur is van plan over niet al te lange tijd te onderzoeken hoe groot de bereidheid van de medewerkers is om vrijwillig een bijdrage aan de bezuinigingen te leveren. U zult hierover binnenkort een brief ontvangen.

Namens het bestuur van de Subfaculteit
Natuur- en Sterrenkunde,

dr. P.J.Th. Zeegers,
secretaris.

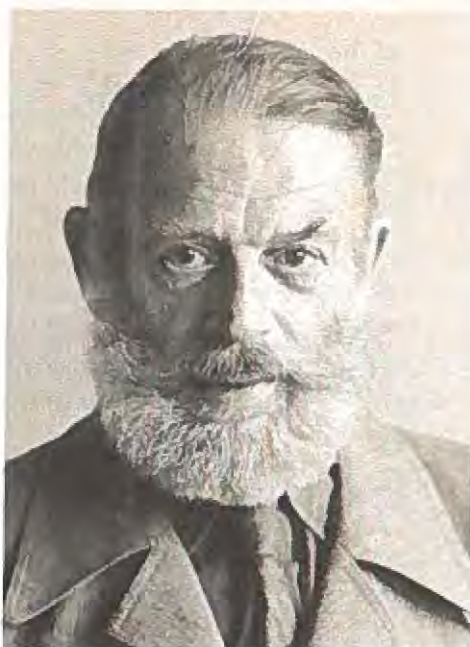
Op 6 december 1982 hoopt dr. H.M.A.M. Wouters de leeftijd van 75 jaar te bereiken. Slechts weinige Fylakra-lezers zullen hem niet gekend hebben als beheerder van het Fysisch laboratorium en tenslotte voorlopig secretaris van de Subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde.

In 1957 arriveerde hij in de Bijlhouwerstraat, aanvankelijk als Hoofd van de technische dienst, maar al binnen een jaar werd hij de opvolger van dr. Aarts.

Bij zijn vertrek in 1974 heeft ook Fylakra zijn verdiensten geschetst, met name die van bouwheer van onze subfaculteit.

Wij wensen hem een gelukkige verjaardag in goede gezondheid toe!!

Jacob Houtgast (1908 - 1982)

Op 1 november is overleden Dr. J. Houtgast emeritus lector aan onze universiteit; zijn leeropdracht was "De Sterrenkunde".

Jaap Houtgast behoorde, hoewel lid van de vakgroep sterrenkunde, als weinigen werkelijk tot de gehele subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde. Hoewel zijn hart reeds jong naar de sterrenkunde uitging, begreep hij dat de sterrenkunde zoals die in het begin van deze eeuw hier in Utrecht onder Nijland beoefend werd niet dat was wat hij zocht. Hij koos een natuurkundestudie, maar dank zij het bestaan van een heliofysische afdeling van het Fysisch Laboratorium, kon hij op die manier toch een astrofysische en i.h.b. heliofysische opleiding krijgen. Na het overlijden van Julius had Minnaert de leiding en vanaf ca. 1933 heeft Houtgast daar gewerkt. In 1937 werd Minnaert benoemd tot opvolger van Nijland, waarbij het van meet af de bedoeling was dat de heliofysica naar de Sterrenwacht zou worden overgeheveld, welke ver-

huizing ca. 1940 met het feestelijk in gebruik nemen van de verbouwde Sterrenwacht zijn beslag kreeg. Jaap Houtgast werkte in die jaren aan zijn proefschrift over het midden-randverloop van profielen van sterke Fraunhoferlijnen. De waarnemingen waren in Utrecht gedaan, maar ter aanvulling verbleef hij ca. 1937 een jaar in Potsdam. De promotie vond plaats op 22 juni 1942; helaas verbleef Minnaert toen in het gijzelaarskamp te St. Michielgestel, zodat hij niet als promotor kon optreden. Rosenfeld, toen de theoreticus, nam deze taak op zich. Reeds twee jaar eerder was een groot project, waar Houtgast een belangrijk aandeel in had gehad, voltooid n.l. de fotometrische atlas van het zonnenspectrum. Aan het Fysisch Laboratorium was in de dertiger jaren de methode van de fotografische spectraalfotometrie op een dusdanige wijze ontwikkeld, dat dit laboratorium op dit gebied een leidende rol had. De methode werd vooral toegepast voor de bepaling van atomaire relatieve overgangswaarschijnlijkheden. Het lag voor de hand om hem ook op het zonnenspectrum toe te passen. Mulders die in 1934 in Utrecht op een zonnefysisch onderwerp gepromoveerd was, nam in de jaren 1936/'37 de platen op Mount Wilson op, terwijl de uitmeting ervan op het Fysisch Laboratorium geschiedde. Het resultaat was een doorlopende registrering van de intensiteiten in het zonnenspectrum. De Photometric Atlas of the Solar Spectrum 3332 Å to 8771 Å van Minnaert, Houtgast en Mulders zou vele jaren het standaard-referentiewerk op dit gebied zijn en ongetwijfeld wordt het nog steeds gebruikt om zich snel te oriënteren t.a.v. bepaalde aspecten van het zonnenspectrum. Nadat Prof. Minnaert in 1942 door de Duitsers als gijzelaar was opgepakt, werd de leiding van de Sterrenwacht tijdelijk in handen van Houtgast gelegd; deze was vanaf ca. 1938 hoofdassistent van Minnaert. Hoewel de omvang van het universitaire bedrijf in die dagen niet te vergelijken valt met die van thans, was de taak niet gering: hij was verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken, moest Minnaert op de hoogte

houden (zakelijke briefwisseling met de gegijzelden was toegestaan) en hij moest het gehele onderwijs (voor- en năcandidaats) voor zijn rekening nemen. Daarnaast moest hij de laatste hand aan het eigen proefschrift worden gelegd. Een proefschrift waarvan ondanks de oorlog toch nog een exemplaar Amerika bereikte en dat een zeer lovende bespreking in het *Astrophysical Journal* kreeg.

In die tijd begon hij met het vervolgproject op de Utrechtse zonneatlas: de bepaling van de equivalente breedten van alle op de registreringen zichtbare lijnen. Eigenlijk heeft iedereen die in die en de volgende jaren aan de Sterrenwacht was verbonden wel een steentje aan dit werk bijgedragen. Tenslotte kon het werk in samenwerking met het National Bureau of Standards uitgebreid en voltooid worden. In 1966 verscheen onder de namen Mrs. Moore, Minnaert en Houtgast The Solar Spectrum 2935 A to 8770 A, een lijst van nauwkeurige golflengten, equivalente breedten en identificaties van de lijnen in het zonnespectrum. Na de oorlog heeft Houtgast zich op het chromosfeeronderzoek geworpen en in dat kader tal van zoneclipsen op over de aardbol verspreide plaatsen waargenomen. Hij heeft daarbij opmerkelijk veel "treffers" gescoord, mede dank zij het K.N.M.I. dat adviseerde met betrekking tot gunstige waarneemplaatsen.

Per 1 september 1953 werd hij tot lector benoemd en toen wij, de subfaculteit, in september 1978 luisterrijk afscheid van hem namen, d.w.z. de ingang van zijn emiritaat vierden, was dat tevens zijn 25-jarig jubileum als lector. Meer en beter beschreven herinneringen vindt u in *Fylakra* 22, Nr. 5 (sept 1978). In het daaropvolgende oktobernummer schreef Jaap vol toekomstvertrouwen: Het afscheidscollege verleent aan dit alles een nieuwe glans en betekent voor mij een mijlpaal in mijn leven dat overeenkomst gaat vertonen met een perpetuum mobile, waarbij ik me echter van de door de thermodynamica gestelde grenzen terdege bewust ben. Helaas werden die grenzen onverwacht snel

bereikt: na een operatie die een paar jaar daarna werd verricht, is hij geleidelijk aan achteruitgegaan; wij zagen hem steeds minder op de Sterrenwacht, hoewel hij het colloquium geregeld bleef bijwonen. Toen begin oktober het colloquium weer begon, was hij er niet en bleek bij telefonische navraag dat zijn toestand zeer zorgelijk was. Op 5 november hebben wij op "Daelwijck" voorgoed afscheid van hem genomen. Prof. Kuperus verwoordde namens de vakgroep, subfaculteit en universiteit veler gevoelens.

Jaap Houtgast bleef zich onder de fysici zeer wel thuis voelen en bracht dat op diverse wijzen tot uiting: hij was één van de geregelde bezoekers van de vergaderingen van het Natuurkundig Gezelschap en velen van ons herinneren zich nog zijn bijzondere inbreng bij het fysischlabse Sinterklaasgebeuren.

Bij een "in memoriam" heeft men er behoefte aan enige woorden te wijden aan de mens die van ons is weggegaan. Jaap was èn als mens èn als man van de wetenschap onconventioneel, hij richtte zijn leven op zijn manier in en het is duidelijk dat zo iemands daden en woorden hem niet altijd in dank afgenomen worden. Ik zal hem daarbij herinneren als een man die zeer onderhoudend en geestig kon vertellen over wat hij had meegemaakt, als iemand met een enorme belangstelling, iemand die graag eens choqueeerde, als de man die mij en anderen in de oorlog enorm geholpen heeft door ons gelegenheid te geven op de Sterrenwacht onder te duiken. Hij is voor mij inderdaad onvergetelijk in de meest letterlijke zin van het woord ik ben blij hem gekend te hebben en ik moet bekennen dat zijn heengaan mij meer gedaan heeft dan ikzelf ooit voor mogelijk zou hebben gehouden.

Utrecht, 9 november 1982

H. Hubenet.

INTERIMREGELING ZIEKTEKOSTEN.

De interimregeling ziektekosten is bedoeld om medewerkers die niet verplicht verzekerd zijn een tegemoetkoming te geven in de premiekosten van een vrijwillige ziekenfondsverzekering of van een particuliere ziektekostenverzekering voor zichzelf en in bepaalde gevallen ook voor zijn/haar gezinsleden. M.i.v. 1 april 1982 werden in de regeling een aantal wijzigingen aangebracht, waarvan de belangrijkste zijn:

1. het bedrag van de interim-uitkering. Tot 1 april 1982 was de netto uitkering voor alle belanghebbenden gelijk; deze werd vastgesteld op de helft van het gewogen landelijke gemiddelde van de premie van de vrijwillige ziekenfondsverzekering. M.i.v. 1 april 1982 bedraagt de netto interim-uitkering
 - a) voor belanghebbenden die met een ziekenfonds een vrijwillige verzekering hebben gesloten de helft van de daadwerkelijk betaalde ziekenfondspremie
 - b) voor de overige belanghebbenden: de helft van de gemiddelde premie die niet op winst gerichte verzekeringsondernemingen in rekening brengen voor een gemiddelde standaardverzekering, te weten f.55,73 per maand.
2. Afstemming tegemoetkoming op de feitelijke werktijd.
 Tot 1 april 1982 kwamen alleen medewerkers met een wekelijkse arbeidsduur van 20 of meer uren voor een tegemoetkoming in aanmerking. Sedert 1 april 1982 ontvangt echter iedere belanghebbende die in deeltijd werkzaam is een tegemoetkoming die naar verhouding is afgestemd op de feitelijke werktijd, met dien verstande dat de tegemoetkomingen op basis van meerdere (deeltijd) functies in overheidsdienst (of onderwijs)

tesamen nooit méér kunnen bedragen dan de tegemoetkoming die een volle-tijd-werker toekomt.

3. Tegemoetkoming voor één kind jonger dan 16 jaar waarvoor kinderbijslag wordt ontvangen.

M.i.v. 1 april 1982 kan voor één kind dat jonger is dan 16 jaar eveneens een tegemoetkoming in de betaalde premie worden ontvangen. Dit bedrag is vastgesteld op f.29,84 netto per maand.

4. Degene die in aanmerking komt voor de tegemoetkoming t.b.v. kinderen waarvoor kinderbijslag wordt ontvangen.

De aanspraak op een tegemoetkoming voor kinderen van 16 tot 27 jaar was tot 1 april 1982 verbonden aan het recht op kinderbijslag.

Volgens de gewijzigde regeling wordt deze aanspraak voortaan toegekend aan de ouder die voor het kind de premie van de ziektekostenverzekering heeft betaald. De bedoelde tegemoetkoming is vastgesteld op f.40,43 netto per maand. In geval beide ouders aanspraak hebben op een extra tegemoetkoming als bedoeld onder 3 wordt deze alleen toegekend aan de vrouwelijke belanghebbende.

De interimregeling wordt niet automatisch uitbetaald maar moet worden aangevraagd bij de overheidswerkgever. Uitbetaling geschiedt door de overheidswerkgever bij wie de hoogste bezoldiging wordt genomen. In geval van meerdere betrekkingen met dezelfde bezoldiging geschiedt uitbetaling door de verschillende overheidswerkgevers voor gelijke delen. Ten behoeve van een interimuitkeringsaanvraag stuurt de Universiteit twee maal per jaar nl. in de maand april en in de maand oktober formulieren aan alle medewerkers die niet verplicht verzekerd zijn. Deze formulieren dienen uiterlijk zes maanden na afloop van het tijdvak waarop de uitkering betrekking heeft (ingevuld en ondertekend) in het bezit te zijn van de afdeling Geïntegreerde Personeels- en Salarisadministratie (GPS).

Bij niet tijdige inzending blijft uitbetaling achterwege. De uitbetaling van de interim-uitkering vindt twee maal per jaar plaats, te weten in de maand juni en in de maand december, telkens over de twee voorafgaande kwartalen.

- - - - -

1 oktober 1982: F. Nyqvist viert in kleine kring de dag dat hij 25 jaar geleden als instrumentmaker aankwam in het Fysisch laboratorium aan de Bijlhouwerstraat.

30 juni 1982: Afscheid van Anneke van der Weide en Cora van der Velde uit de Intervakgroep Onderwijs Natuurkunde, Transitorium I.

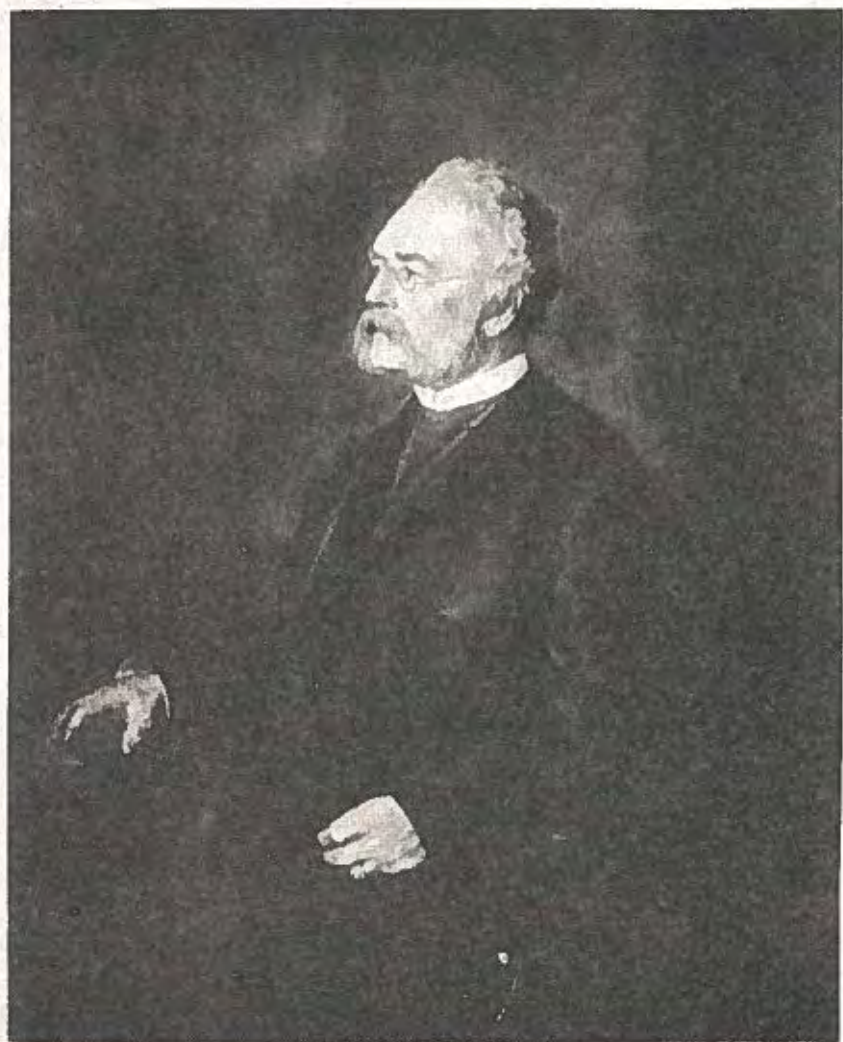
WERNER VON SIEMENS

Ernst Werner von Siemens is wel vooral bekend door zijn ontdekking van het dynamo-principe. Toch gaat zijn betekenis voor de door wetenschappelijk onderzoek gesteunde technische vooruitgang ver boven deze vinding uit.

Hij werd geboren in Lenthe bij Hannover (1816) als eerste in een kinderrijk gezin, waarvan de vader een hereboer was. Na een verhuizing naar Mecklenburg volgde hij het gymnasium in Lübeck. Het enige technische opleidingsinstituut was voor hem in die tijd de Bauakademie in Berlijn, maar het gezin Siemens had er de middelen niet voor. Het lukte Werner evenwel, als aspirant-officier geplaatst te worden op de Staatsartillerieschool in Berlijn, waar hij ook een opleiding in exacte vakken kreeg. In 1838 werd hij als luitenant bij de artillerie in Maagdenburg geplaatst, waar hij ook de zorg op zich nam voor zijn zeer intelligente jongere broer Wilhelm. Zijn vrije tijd besteedde hij aan verdere studie en aan de toepassing van de natuurwetenschap in allerlei praktische uitvindingen. Na de dood van zijn ouders in 1840 nam hij daarbij ook de zorgen over zijn broers en zusters op zich.

Zijn eerste succesvolle uitvinding was een verbeterd proces voor het vergulden en verzilveren van metalen. Zijn broer Wilhelm slaagde er in, het patent daarvan voor een aanzienlijk bedrag in Engeland te verkopen (Wilhelm heeft zich tenslotte in Engeland gevestigd en ook met veel succes aan de techniek gewerkt). Het galvanisch vernikkelen volgde kort daarna.

Een overplaatsing naar Berlijn gaf hem gelegenheid tot verdere studie en tot contact met de universitaire kring (Magnus, Du Bois-Reymond, Helmholtz, Clausius). De techniek bleef hem boeien: hij ontwierp een apparaat om snelheden van projectielen te meten en een procédé voor het maken van schietkatoen. Zijn superieuren betrokken hem daarna bij de verdere ontwikkeling van

Alfred von Siemens

de telegrafie (waar hij de wijzertelegraaf verbeterde) en al spoedig werd hij belast met de technische leiding. In 1847 vond hij de naadloze isolatie van geleidende draden met gutta-percha uit, vooral van belang voor onderzee-kabels. Samen met de instrumentmaker Halske stichtte hij de Telegraphenbauanstalt Von Siemens & Halske, waaruit later het wereldconcern groeide. In opdracht van de overheid werden in Duitsland telegraafleidingen aangelegd; Siemens verkreeg ontslag uit de militaire dienst en maakte de telegraafdienst door allerlei verbeteringen tot een betrouwbaar communicatiestelsel. Later kreeg de firma onenigheid met de overheid en werd in 1850 van verdere opdrachten uitgesloten, waarna zij met veel succes dezelfde activiteiten in Rusland en Engeland voortzette. Een verwant arbeidsterrein werd de signaaldienst van spoorlijnen.

Bij de groeiende nauwkeurigheid van elektrische metingen was er behoefte aan een betrouwbare standaard-eenheid van elektrische weerstand. In 1860 stelde Siemens de weerstand van een bepaalde kwikdraad als eenheid voor. Die keuze lag later ook ten grondslag aan de oude definitie van de ohm, de naam siemens is tenslotte gegeven aan de eenheid van geleiding, de ohm^{-1} . Van zijn vele uitvindingen en zijn technisch onderzoek - vooral van elektrische verschijnselen - noem ik met name de seleen-fotometer.

De constructie van magneto-elektrische machines voor stroomopwekking leidde hem in 1866 tot het dynamo-principe: het magnetische veld, waarin de stroom door inductie moet ontstaan, kan worden opgewekt door de stroom, die de machine zelf levert dankzij de remanente magnetisatie van de poolschoenen. Siemens was niet de enige ontdekker van dit principe, maar wel de enige die de grote gevolgen voor het opwekken van grote elektrische vermogens voorzag en er gebruik van wist te maken (de elektrische locomotief, de tram, elektrolyse, centrales, e.d.).

Siemens heeft ook buiten zijn bedrijf veel betekend voor de bevordering van wetenschap, techniek en industrie in Duitsland, o.a. door een wet op patenten, de oprichting van leerstoelen voor elektrotechniek en van de Physikalisch-Technische Reichsanstalt, die naast onderzoek ook het ijkwezen omvatte. In 1860 verleende de Berlijnse universiteit hem een ere-doctoraat en in 1873 werd hij opgenomen in de Berliner Akademie. Enkele dagen na de publicatie van zijn Lebenserinnerungen (1892) overleed hij in Berlin-Charlottenburg.

G.J. Hooyman

- - - -

IN HET GROEN EN IN HET GELID.

Parkeren op het Princetonplein is in nieuwe banen geleid.

Na enige weken van ongerief is het plein gerenoveerd. Onze "heilige koeien" kunnen nu keurig in het gelid geplaatst worden.

Deze nieuwe indeling levert overigens, volgens de ingewijden, 15 nieuwe parkeerplaatsen op.

Laten we hopen dat we deze plaatsen ook in de toekomst zullen kunnen bezetten.

Een driewerf hoera voor de "groencommissie" is overigens op z'n plaats. Deze commissie is al vanaf het begin der zeventiger jaren actief geweest om het Princetonplein te beplanten.

Of de thans uitgevoerde renovatie overeenkomt met de oorspronkelijke plannen is de vraag, maar je kunt niet alles hebben, nietwaar?

BEN VAN DEN HEUVELL GEPROMOVEERD

Op 18 oktober is Ben gepromoveerd op het proefschrift getiteld: Anisotropy in Electron-Atom Collisions.

Ben heeft zich, in de dik 4 jaar dat hij hier nu werkt, ontwikkeld tot een all-round fysicus; zowel experimenteel als theoretisch kan hij je alles vertellen over snelle coïncidentiecircuits of over T-matrices. Na het lage-temperatuur-werk dat hij in Delft gedaan had, was dit wel een heel ander soort fysica, maar via de rustige kameraadschappelijke contacten met zijn voorganger Wim Westerveld raakte hij al snel thuis in dit speciale wereldje. (Ben is één van de uitstervende promovendi die in staat was gedurende ca. een jaar naast zijn voorganger te kunnen werken.) Nadat met Wim Westerveld de bouwperiode afgesloten was, werden de schouders enthousiast onder "het meten" gezet. Dat viel in het begin nog wel eens tegen (er ging nog wel eens iets mis) en dan verdween hij een weekend naar Drente om zijn ergernis af te reageren op het zagen en hakken van hout of op andere agrarische "toestanden".

Ben is de man die het door Willem Duinker en Corné Boersma ontwikkelde programma voor het uitwerken van de metingen op de 5e verdieping introduceerde. Het geven van namen aan rekenprogramma's blijft altijd een duistere zaak, zo kwam hij er pas een paar weken voor zijn promotie achter wat de naam van zijn rekenprogramma nu eigenlijk precies betekende!

Ben is ook de man die je 's morgens om ca. 9 uur op afstand kan horen aankomen - een sloffend geluid (met zeer hoge frequentie en meestal nog toenemend) duidde op zijn aankomst, die meestal met een enig-

zins buiten adem uitgesproken morgengroet werd afgesloten.

Deze gang van zaken hangt samen met zijn enthousiasme dat nauwelijks te temmen was - zij het voor een nieuw soort meting, een verbeterde uitwerkmethode of een dag zeilen - Ben stortte zich vol overgave in het probleem en loste dat binnen de kortste keren naar tevredenheid op.

Ben nam geen genoegen met een proefschrift dat getikt was. Nee, het moest gedrukt worden. (Gelukkig had hij connecties in dat vak, anders is het bijna onbetaalbaar.) Toen de 3e drukker eindelijk in staat bleek te zijn ook het formulewerk te beheersen, begon de tijd te dringen, zodat Ben uiteindelijk zelf de hand aan de (druk)pers heeft geslagen en daarbij de laatste week nauwelijks uit de kleren is geweest. Een laatste bijzonderheid is dat het proefschrift al twee drukken heeft beleefd (geplakt en gebonden) en misschien nog tot een 3e druk zal komen.

Ben we zullen je filosofisch getinte gesprekken missen, je enthousiasme, je plezierige omgang met mensen en het feit dat de zak met drop nu niet meer zo snel leeg raakt.

PROFICIAT

Jaap van Eck

Kopy voor het volgend nummer graag inleveren
vóór 1 december a.s. op kamer 157 L.E.F.

Maak gebruik van het "raster" (zie blz. 79)

SUBFACULTEITSRAAD

Er is vrij veel belangstelling voor deze raadsvergadering. Uw verslaggever zit op de publieke tribune behoorlijk ingeklemd.

Er komen steeds minder natuurkundestudenten, dit jaar weer een achteruitgang van 10%. Alhoewel onze subfaculteit er landelijke gezien nog niet zo slecht afkomt, baart het toch zorgen. Wat doen we hieraan?

We krijgen een natuurkundewinkel. De winkel mag eerst zo'n 2 jaar draaien en dan zien we wel verder. Er is natuurlijk geld nodig, want de winkel draait met verlies, dit is duidelijk. Er komt f 10.000,- voor op tafel. Waarom dit bedrag weet ik niet, want een begroting is niet ingediend. Er is natuurlijk ook mankracht nodig. Er zal 0,5 medewerker voor beschikbaar gesteld worden. Of dit genoeg is weten we niet. Maar zoals gezegd, over 2 jaar zien we verder.

We moeten facultaire beleidsplannen maken. Hoe ziet onze toekomst er over 5 jaar uit. Nu, niet best. Bovendien gaat het plannen maken bijzonder slecht, aangezien de richtlijnen van hogerhand elkaar op dit moment in zo'n hoog tempo opvolgen, dat men het niet meer bij kan benen. De personeelsbezetting laat zich aardig schatten tot 1987. We moeten -laatste richtlijn 4 oktober 1982, 15.00 h - 15% inleveren, let wel punten. Als we dat doen via natuurlijk verloop, dan loopt het aantal kroon-docenten terug van 29 naar 22, wet. pers. van 53 naar 51, promovendi van 26 naar 0 en niet-wetenschappelijk personeel van 127 naar 125. Als we letten op het verloop bij de promovendi en ook in het oog houden dat die 15% vermoedelijk veel hoger

uit zal pakken, dan zien we dat dit volledig onacceptabel is. Er moeten andere maatregelen komen. Vult u zelf maar in. We hebben het lijstje mogelijkheden al meer op papier gehad. V.U.T. of vrijwillig op wachtgeld. Nu, dat kan alleen als de mensen enige garantie krijgen voor hun financiële toekomst. Die garantie is er niet. Salarisvermindering, helpt dit; die 15% of meer slaat op punten, die aan de rang, niet aan het salaris gekoppeld zijn. In ieder geval heeft de minister beloofd dat deze maatregel een decennium van rust voor de universiteiten zal inluiden. Nu, dat geldt zeker voor enkele medewerkers.

Er komt een landelijke taakverdeling. Er is een nota over verschenen waarin dit aangekondigd wordt. Niet elke studierichting behoeft aan iedere universiteit aanwezig te zijn. Men kan hier en daar best wel sluiten. De minister nodigt ons uit dit zelf voor 1 maart 1983 te regelen. Anders doet hij het. U ziet, de tijd dringt, zeker voor inter-universitair overleg. Het C.v.B. heeft ons uitgenodigd voor 15 oktober te reageren. Welke groepen zijn absoluut noodzakelijk en welke zijn op nationaal niveau bediscussieerbaar. We mogen het zelf zeggen. Deze wurgmethodes zijn overigens niet nieuw maar wel effectief. We zullen op 12 oktober weer vergaderen gezien de spoed van de zaak. We zullen dan beslissen of we meedoen of niet.

Er is een kleine reglementswijziging. U weet, onze directeur van vroeger is secretaris geworden omdat het natuurlijk niet mogelijk was dat de secretaris der universiteit directeuren onder zich zou hebben. Nu kan er natuurlijk nog steeds een conflict tussen de ene secretaris en de andere optreden, maar dan moet binnen 30 dagen een arbitraire uitspraak van het C.v.B. komen. Nu, deze 30 dagen vindt het

C.v.B. niet leuk en de hele tijdslimiet is er nu uit.

Er zijn tekstverwerkingsmachines op proef. Ze staan her en der verspreid door het gebouw en zullen het werk van onze secretaresses vergemakkelijken (of overbodig maken?) In ieder geval wordt dit stuk door Monique - met verhit hoofd - al op zo'n ding getikt. Tot 12 oktober, zeg maar tot straks.

Piet de Wit

'Interessant curriculum, maar wat hebt u de laatste tijd gedaan?'

SUBFACULTEITSRAAD

Het C.v.B. is op bezoek geweest bij het bestuur om te praten over onze bereidheid tot reorganisatie. U ziet, de termen krimpen, bezuinigen, taakverdeling ed. zijn vervangen door reorganisatie. Juridisch erg juist omdat reorganisatie voor ambtenaren een geldige reden tot ontslag kan zijn. Het C.v.B. ziet niet veel in interuniversitair overleg maar wil dit wel aangaan. Wij houden vol dat we goed functioneren, ons onderzoek voldoet aan goede normen zeker ook omdat we in veel landelijke werkgemeenschappen participeren. Werken we nu ja of nee mee aan deze reorganisaties. Het bestuur komt niet met een duidelijk bestuursadvies. Daar is de zaak te complex voor. Het bestuur wil eerst de mening van de raad horen. We hebben de medewerking van het C.v.B. slechts dan als wij meewerken, maar als we dat doen starten we wel een proces op dat we later niet meer in de hand hebben.

Er komt wel een positief bestuursadvies over een te houden enquête onder alle medewerkers. Zo hebben we de mogelijkheid om de gehele ellende samen te dragen. Zo'n enquête is zeker nuttig om iedereen van de ernst van de situatie te doordringen.

Willen we stukken aandragen voor het landelijk overleg? Als we hier ja tegen zeggen moeten we ook de bereidheid tonen tot reorganisatie, anders is het een loos gebaar, of bereidheid tonen zonder tijdslimiet, kan dat? U ziet, alleen nog maar vragen en geen antwoorden. Ik heb er nog een paar. Waarom werkt het C.v.B. alleen dan met ons mee als wij reorganisatie aanmelden. Het apparaat aan de de Kr.Nw. Gracht moet toch te allen tijden tot onze beschikking staan. Wat is trouwens belangrijker: bezuinigen of reorganiseren? Het lijkt het laatste,

er zijn allerlei papieren verspreid over de reorganisatie dwang, over bezuinigen hoor je niet veel meer.

De raad besluit reorganisatie aan te melden; Een inventarisatie van de inleveringsbereidheid te maken (dus enquête) en een rapport te maken ten behoeve van het C.v.B. voor de landelijke taakverdeling. Al deze besluiten werden unaniem genomen, laten we het zo houden.

Het rapport voor de landelijke taakverdeling zal gemaakt worden door een bestuurscie. die zal kijken welke groepen hier zeker moeten blijven en welke ter discussie kunnen staan. Dit rapport zal het bestuur bekijken en eventueel met enkele wijzigingen doorsturen naar het C.v.B. In de Cie. zitten mensen van Vaste Stof, Theorie en Sterrekunde. U ziet dat zo bijna elke groep zijn inbreng in het rapport heeft. De zaak heeft wel veel haast, er zullen nog enkele elkaar snel opvolgende raadsvergaderingen zijn. Laten we hopen dat we de 100e vergadering niet voor Kerstmis halen.

Tot de 95e vergadering.

Piet de Wit

Kopy voor het volgend nummer graag inleveren
vóór 1 december a.s. op kamer 157 L.E.F.
Maak gebruik van het "raster" (zie blz. 79).

De redactie, en allen die daarmee zijdelings verbonden zijn, zal het bijzonder op prijs stellen wanneer de kopy aangeleverd zou kunnen worden op een formaat dat past binnen het hier aangegeven kader.

Voor de schrijvers waarschijnlijk een kleine moeite; voor de typers en typisten een enorme werkbesparing.

Dank, hartelijk dank voor Uw gewaardeerde medewerking.

Kopy voor het volgend nummer graag inleveren vóór 1 december a.s. op kamer 157 van het laboratorium voor Experimentele Fysica, Princetonplein 5.

klein Journaal

Correctie:

Niet J.J.M. Stad maar J.J.M. Slot legde op 20.9.'82 cum laude het doctoraal examen theoretische natuurkunde af.

Doctoraal examens 01.11.'82:

Theoretische Natuurkunde: L. Moorman

Experimentele Natuurkunde: P.J.M. van den Heuvel,
F.W. Jacobs, en
M.A.M. de Kort

Promotie:

Drs.A.A. van Ballegooijen op 29 november 1982

promotor: Prof. dr.C. Zwaan

titel proefschrift: Sunspots and the physics of magnetic flux tubes in the sun.

Sterrenkundige C O L L O Q U I A:

23 november: Dr.A. Achterberg

Buoyancy driven instabilities in jets

30 november: Drs. E.F. van Dishoeck (Leiden)

Molecular lines as diagnostics for the interstellar medium

7 december : Drs. J. Heise (Utrecht)

Compact galactic X-ray sources

14 december: Drs. P. Martens (Utrecht)

Methoden in de Niet-lineaire dynamica en hun Toepassingen in de sterrenkunde

Tijd: dinsdag 15.30 uur

Plaats: collegezaal Sterrenkundig Instituut,
Zonnenburg 2, Utrecht

